

SOSIAALIPSYKOLOGIA

Palauta jokaista kysymystä (I-III) kohden henkilötiedoilla varustettu vastauspaperi, vaikka et olisi vastannutkaan kysymykseen.

- I Määrittele lyhyesti, enintään 20 sanaa käsitettä kohden (3 p.):
1. Toimintatutkimus
 2. Etnosentrisyys
 3. Sosiaalinen helpontuminen
- II Työelämä on muutoksessa: pätkätyöt, lomautukset ja irtisanomiset ovat yhä useamman arkea. Pohdi epävarman työllisyystilanteen seurauksia sosiaalipsykologisesti työntekijän ja työyhteisön toiminnan kannalta. (9 p.)

JÄTÄ TÄYTETTYNÄ MUIDEN VASTAUSPAPEREIDESI KANSSA.

Nimi _____ Henkilötunnus _____

- III Ympyröi seuraavissa kahdessatoista kohdassa kaikki OIKEAT vaihtoehdot. Kussakin kohdassa on oikeita vaihtoehtoja 1-4. Vain täysin oikeasta vastauksesta saa kussakin kohdassa 0.50 pistettä. (6 p.)
1. Subjektipositio
 - a) kuvaa yksilölle muodostuvaa pysyvää roolia
 - b) on osa ihmisen minää koskevaa skeemaa
 - c) voidaan hyväksyä tai torjua
 - d) liittyy diskurssianalyysiin
 2. Erwing Goffman
 - a) esittää sosiaalisen käyttäytymisen tapahtuvan aina jossakin kehyksessä
 - b) kuvaa sosiaalista elämää näyttämöllä olona
 - c) on ns. psykologisen sosiaalipsykologian edustaja
 - d) kuvaa moraalisen uran käsitteellä ennakkoluuloisen persoonallisuuden muodostumista
 3. Tajfelin sosiaalisen identiteetin teorian mukaan
 - a) ihminen pyrkii ylläpitämään positiivista minäkuvaa
 - b) yksilön itsetunto on yhteydessä ryhmäjäsenyyteen
 - c) sosiaalista identiteettiä ylläpidetään ryhmien välisillä vertailuilla
 - d) sosiaalisessa vuorovaikutuksessa ihmiset vaihtavat konkreettisia ja erityisiä etuja
 4. Partikularisointi
 - a) on keskeistä kehitysteorioissa
 - b) on sosiaalisten representaatioiden prosessi
 - c) virittää skeeman
 - d) on vastakkainen prosessi luokittelulle

5. Lazaruksen kognitiivisen emootiotulkinnan mukaan
 - a) emootiot koskevat aina henkilökohtaisesti merkityksellisiä ja tärkeitä asioita
 - b) emootiot ovat biologisia refleksejä
 - c) emootiot jakautuvat tavoitemyönteisiin ja tavoitevastaisiin
 - d) syyllisyys on kokonaisvaltaisempi epämieluisuuden kokemus kuin häpeä
6. Etnometodologinen keskustelunanalyysi
 - a) käyttää tulkintarepertuaarin käsitettä
 - b) tarkastelee mm. keskustelujen rakennetta
 - c) luetaan osaksi sosiaalista konstruktionismia
 - d) tähdentää keskustelujen kontekstisidonnaisuutta
7. Aggressiivisuus
 - a) on Freudin mukaan viettienergiaa, jonka purkautuminen aiheuttaa katarsiksen
 - b) johtuu tutkimusten mukaan aina turhautumisesta
 - c) voi Berkowitzin mukaan johtua epämieluisista kokemuksista
 - d) ei Banduran kokeiden perusteella ole opittua
8. Esittäytyessään muille
 - a) ihmiset pyrkivät näyttämään itsensä myönteisessä valossa
 - b) ihmiset voivat pyrkiä paistattelemaan heijastetussa kunniaissa
 - c) itseään valvovat ihmiset käyttäytyvät samankaltaisesti tilanteesta toiseen
 - d) ihmiset voivat käyttää uhkailua tai mielistelyä kontrolloimaan luomaansa vaikutelmaa
9. Skeemat
 - a) voivat koskea tapahtumia tai ihmisiä
 - b) ohjaavat ihmistä kiinnittämään huomionsa vain asioihin, jotka sopivat yhteen skeeman kanssa
 - c) viriävät mielialasta riippumatta
 - d) ohjaavat muistamista ja päättelyä
10. Toimintateoreettinen näkemys
 - a) tarkastelee yksilöä muista irrallisena, itsenäisenä toimijana ja oppijana
 - b) korostaa lähikehityksen vyöhykkeen merkitystä lapsen kehitykselle
 - c) näkee voimisen ja yrittämisen toiminnan välttämättömiksi lähtökohdiksi
 - d) pohjaa Learyn sosiaalisen tyylin typologiaan
11. Kognitiivisen dissonanssin teoria
 - a) on Leon Festingerin kehittämä
 - b) mukaillee behavioristista ihmiskuvaa
 - c) tarkastelee ihmistä arkiteorioita rakentavana maallikotutkijana
 - d) selittää asenteiden muuttamista pyrkimyksellä vähentää ristiriitaa
12. Kohlbergin moraaliteoriassa
 - a) konventionaalaisella tasolla vallitsee hyvien ihmissuhteiden ja sosiaalisen järjestelmän moraalit
 - b) toisessa vaiheessa otetaan huomioon toisten edut, mutta ajetaan omia etuja
 - c) lapsia ja nuoria tarkastellaan valintojaan perustelevina moraalifilosofeina
 - d) korkeimmalla tasolla ymmärretään arvojen ja mielipiteiden suhteellisuus

SOSIAALIPSYKOLOGIA/SOCIALPSYKOLOGI

VALINTAKOKEEN ARVOSTELUPERUSTEET 2003

Kysymys I Määrittele lyhyesti, enintään 20 sanaa käsitettä kohden. (3 p.)

1. **Toimintatutkimus:** Yhteisöjen tutkimusta, jossa pyritään aikaansaamaan muutosta tutkittavassa yhteisössä. Yhteisön jäsenet osallistuvat tutkimusprojektiin. (1 p.)
2. **Etnosentrisyys:** Oman kulttuurin ja ryhmän käytäntöjen ja tapojen pitäminen yleispätevinä mittapuuna, joiden mukaan muita kulttuureja ja ryhmiä arvioidaan. (1 p.)
3. **Sosiaalinen helpontuminen:** Suorituksen parantuminen helpoissa ja hyvin hallituissa tehtävissä yleisön läsnäollessa. (1 p.)

Kysymys II Työelämä on muutoksessa: pätkätyöt, lomautukset ja irtisanomiset ovat yhä useamman arkea. Pohdi epävarman työllisyystilanteen seurauksia sosiaalipsykologisesti työntekijän ja työyhteisön toiminnan kannalta. (9 p.)

Laajassa esseessä mitattiin hakijan kykyä **ymmärtää** ja **soveltaa** valintakoekirjan tietoja. Essee arvosteltiin **kokonaisuutena**. Kysymyksen muotoilussa tuotiin esiin se, että epävarman työllisyystilanteen seurauksia tuli pohtia **toiminnan** kannalta. Ansioitunut vastaus vaati toiminnan käsittelemistä sekä yksilön että yhteisön näkökulmasta. Vastaukset pisteytettiin sen mukaan, kuinka perusteellisesti ja hallitusti sosiaalipsykologisia näkökulmia sovellettiin, ja kuinka olennaisia olivat esitellyt näkökulmat. Valintakoekirjan perusteella olennaisia näkökulmia vastauksessa ovat: voiminen ja yrittäminen (**esim.** opittu avuttomuus, reaktanssi) sekä pystyvyyden tunne 0 - 3,5 p., ryhmätyön tuloksellisuus (**esim.** motivaatiohukka, ryhmän kiinteys, normit ja roolirakenne, oikeudenmukaisuus) 0 - 3,5 p., minäkäsitys ja itsetunto (erityisesti minän kompleksisuus) sekä esittäytyminen 0 - 2 p., ja attribuutiot 0 - 1 p. Kunkin edellä mainitun näkökulman kohdalla täysien pisteiden saamiseen vaadittiin muutaman valintakoekirjassa näkökulman yhteydessä esitellyn käsitteen tai teorian soveltaminen. Myös seuraavista näkökulmista sai ansiokkaasti sovellettuna 0,5 - 1 p. vastauksen osana (yht. korkeintaan 3,5 p.): sosiaalisen identiteetin teoria, realistisen konfliktin teoria, joukkoliikkeet, moraaliset emotiot, kognitiivinen dissonanssi, frustraatio-aggressio / suhteellinen deprivatio / syntipukkiteoria / yhteiskunnan taloudellisen rakenteen vaikutus. Lisäksi hyvästä kokonaisuudesta (selkeys, johdonmukaisuus, olennaisten näkökulmien rajaaminen, virheellisten tietojen puuttuminen) sai 0 - 1 p. Vastauksesta sai enintään 9 p.

Kysymys III Ympyröi seuraavissa kahdessatoista kohdassa kaikki OIKEAT vaihtoehdot. Kussakin kohdassa on oikeita vaihtoehtoja 1-4. Vain täysin oikeasta vastauksesta saa kussakin kohdassa 0,5 pistettä. (6 p.)

Oikeat vastaukset: 1. c) d) 2. a) b) 3. a) b) c) 4. d) 5. a) c) 6. b) c) d) 7. a) c) 8. a) b) d) 9. a) d) 10. b) 11. a) d) 12. a) b) c) d)